

Det jag uppskattar med Freidenvalls avhandling är dock de beskrivningar som görs av ett synnerligen viktigt skede i svenskt politiskt liv. På ett påtagligt sätt tas vi med in i *The Secret Garden of Politics*. Vi får en närgående bild av hur nomineringskommittéer tänker och fungerar vilket i sig är ett värdefullt bidrag då forskningen på området varit och fortfarande är eftersatt.

Jag skall avsluta denna anmälan med ett citat från Anna-Greta Leijons (1991) självbiografi *Alla rosor ska inte tuktas!* Så här beskriver hon händelserna vid socialdemokraternas kongress år 1970 då Olof Palme var med och gav en avgörande skjuts åt utvecklingen genom att ägna hela sitt kongresstal åt frågan om jämställdhet:

”Gubbarna i kongressbanken framför mig omväxlande vrider sig, flinar generat och ser uttråkade ut. Men det är ju partiordföranden och statsministern som talar, och det förhindrar total ohörsamhet. Kongressens kvinnor är desto gladare. Och det stannar inte bara vid ett tal. Det följs av år av aktivitet för jämställdhet.”

Det Freidenvall gör är att hon nyanserar och detaljrikt beskriver de år som följde, och vi får oss till livs en historia som hittills i stor utsträckning varit oberättad.

Referenser

- Bacchi, Carol Lee, 1999. *Women, Policy and Politics: The Construction of Policy Problems*. Thousand Oaks: Sage.
- Gallagher, Michael – Marsh, Michael (red.), 1988. *Candidate Selection in Comparative Perspective: The Secret Garden of Politics*. Newbury Park: Sage.
- Leijon, Anna-Greta, 1991. *Alla rosor ska inte tuktas!* Stockholm: Tiden.
- Norris, Pippa – Lovenduski, Joni, 1995. *Political Recruitment: Gender, Race, and Class in the British Parliament*. Cambridge: Cambridge University Press.

Olsson, Jan & Åström, Joakim (red.) 2006: *Democratic eGovernance: Approaches and Research Directions*, Stockholm: Almqvist & Wiksell.

KARL LÖFGREN¹

Få tekniska innovationer har såsom informationsteknik (IT) kommit att bli en symbol för framtidens samhälle (med både positiva och negativa konnotationer). En hastig genomgång av de senaste årens framtidsscenarioer avslöjar att det är ganska få samhällsforskare, ”tyckare” och politiker som inte explicit betonar den informationsteknologiska revolutionen som något som kommer att ha en avgörande betydelse för hur den politiska styrningen och demokratin kommer att se ut i framtiden. Dessa bilder av IT som bärare av framtidens demokrati har sedan början av 1990-talet friskt förenats i en salig blandning av djuplodande teoretiska samhällsanalyser, policyförslag från regeringar, konsult- och ”pop-management” rapporter och ren science fiction. Den statsvetenskapliga forskningen har i detta sammanhang halkat lite efter i jämförelse med exempelvis ämnen som informatik och kommunikationsvetenskap, även om det är svårt att tala om renodlade enhetsvetenskaper i detta forskningsfält. De teoretiska ansatserna till forskning inom fältet är dock fortfarande i många hänseenden uppsplittrade på olika discipliner som var för sig har sökt att ”kolonisera” fältet och likartade problemställningar (som t.ex.

---

1 Karl Löfgren är PhD i statsvetenskap och verksam vid Institut for samfund og globalisering/Center for demokratisk netværksstyring, Roskilde Universitetscenter

”hur påverkar IT demokratiska processer?”) besvaras utifrån vitt skilda förklaringsmodeller och förförståelser. Att fältet dessutom ganska länge präglades av icke-akademiska lycksökare som turnerade världen runt med ganska grandiosa visioner om bl.a. ”elektronisk demokrati” har inte heller direkt befordrat seriös forskning inom fältet.

I det avseendet är det en välgörande ambition bakom denna antologi om ”demokratisk e-styrning” som de två statsvetarna Jan Olsson och Joakim Åstrand från Örebro universitet har sammanställt (och bidragit till). Som de själva skriver (s 18) är boken skriven av forskare för andra forskare. Boken strävar efter att kritiskt sammanföra den forskning på området som finns inom statsvetenskap, media- och kommunikationsvetenskap, informatik, samt historia för att därigenom ge en mer heltäckande bild av det nuvarande forskningsläget och den framtida dagordningen för forskningen om IT och politik. Syftet är vidare att försöka upplösa en del av de dogmer, inom de respektive discipliner som avhandlas i boken, som i många avseenden hindrar, eller begränsar, att man infångar hela den komplexitet som ligger i förhållandet mellan politik och IT. Med utgångspunkt i en flervetenskaplig ansats önskar man skapa en mer tvärvetenskaplig forskningsdagordning.

I huvudsak består boken av två skilda delar där den första delen består av en kritisk genomgång av de ovannämnda fyra disciplinernas utgångspunkter för att studera IT och politik författade av seniorforskare med en viss tyngd inom fältet. Den andra delen består av nedslag i olika teman (bl.a. IT och sociala rörelser, IT och demokratisk design) inom det breda området ”Democratic eGovernance” och är huvudsakligen författade av doktorander knutna till forskningsnätverket *Demo-*

IT vid Örebro universitet. Volymen binds ihop av en inledning och en avslutning skriven av redaktörerna där avslutningen presenterar en tentativ dagordning för den framtida forskningen.

För att börja med den disciplinära översikten så är detta den bättre delen av antologin. Har man aldrig tidigare stiftat bekantskap med litteraturen inom fältet får man här en gedigen genomgång utifrån fyra skilda disciplinära perspektiv. Dock så kniper det en smula med att se den tvärvetenskapliga forskningsdagordningen när man kommer fram till det avslutande kapitlet. Visserligen ges många goda argument till varför tvärvetenskap inom fältet är av godo, men den utlovade forskningsdagordningen sträcker sig inte längre än till att man: a) bör sammanjämka politiska värden med teknisk praktik, b) undersöka relationer mellan aktörer på ett flerdimensionellt sätt (ifråga om begreppsparen lokal-global och formell-informell politik), och c) jämföra olika fallstudier. Detta är knappast något unikt, utan är i stora drag det som dagens tvärvetenskap i största allmänhet går ut på. Jag saknar en mer djuplodande diskussion om hur man mellan disciplinerna utvecklar ny teori och metod där man exempelvis syntetiserade politologisk ny-institutionell teori med tekniksociologi, eller kanske syntetiserade de olika disciplinernas syn på ett begrepp som ”system”, faktum är ju att det finns folk som har försökt göra detta tidigare (se exempelvis Hoff, Horrocks & Tops 2000). Utöver inledning och avslutning blir det därför istället några trevande försök som i grunden bara postulerar en önskvärd riktning.

En underliggande tanke som redaktörerna ger uttryck för i inledningskapitlet, och som faktiskt är ett av de få teman som tas upp av de olika bidragsgivarna i resten av boken, är hur viktigt det är att tillägna

informell politik lika mycket betydelse som formell politik. Formell politik förstås här som de institutioner och processer som ingår i en traditionell parlamentarisk styrningskedja, medan informell politik kan relateras till "civic actors" (som t.ex. frivilliga organisationer, massmedia, privata företag o.s.v.). Personligen känns denna uppdelning en smula överflödigt och likt Cervantes "Don Quixote" lite av en kamp emot väderkvagnar. Det är efterhand ganska få forskare som reellt upprätthåller en knivskarp gräns mellan den representativa demokratins institutioner å ena sidan och aktörer från näringsliv, frivilliga organisationer och andra "icke-formella aktörer" å den andra. Författarnas formella politik-begrepp blir sålunda en anakronistisk karikatyr av statsvetare som de (kanske) artade sig *anno dazumal*. När det är sagt så står det inte helt klart för mig hur författarna definierar *politik* i den sfär de benämner "informell politik". Även om vi inte avgränsar oss till de formella representativa institutionerna för att förstå begreppet politik är vi tvungna att på något sätt definiera begreppet (såvida begreppet inte ska bli tautologiskt).

Denna klassiska frågeställning har faktiskt en inte helt oväsentlig betydelse när vi diskuterar IT och politik. För att ge ett exempel: vi (statsvetare) kan nog alla bli eniga om att ett elektroniskt debattforum på Aftonbladets hemsida i vilket deltagarna t.ex. diskuterar nedskärningar av sociala förmåner är en del av den politiska sfären (även om olika statsvetare förmodligen tillägger denna debatt olika grader av betydelse). Men är ett liknande debattforum där deltagarna diskuterar huruvida det var rätt eller fel att en viss person röstades ut ur en av dessa otaliga "reality shows" på TV politik? Frågan är inte enbart retorisk utan botten i att begreppet politik, och även demokrati, har haft en

tendens till att urvattnas i diskussionen om IT och politik i vilket ett inte helt obetydligt antal forskare har kopplat ihop alla typer av sociala interaktioner på Internet med politik och demokrati. Det skulle ha varit nyttigt om boken med dess tvärvetenskapliga ambition hade kommit med en precisering på denna punkt.

Det ter sig dessutom en smula paradoxalt att en av författarna (Grönlund) i sin förståelse av demokratiskt styre tar utgångspunkt i en grundbok i förvaltningskunskap från 1970-talet i vilken det skiljes mellan "formell politik", "förvaltning" och "civilsamhälle" (Molin et al. 1975). Med tanke på det forskningsfokus inom fältet "governance" och "nätverksstyrning" som redaktörerna av antologin refererar till förefaller det besynnerligt att man först fastläser olika typer av "system" för att därefter kritisera uppdelningen mellan desamma. I det avseendet saknar jag i de olika författarnas litteraturgenomgångar den jämförelsevis starka tradition för förvaltningsstudier av "informatiseringen av den offentliga sektorn" som framförallt har framodlats i Storbritannien och Nederländerna (t.ex. Margetts 1998, Bellamy & Taylor 1998, Pratchett 1999, Bekkers & Homburg 2005). Denna tradition, som framförallt tar utgångspunkt i förhållandet mellan *information/kommunikation* (snarare än teknik) och förvaltning har bland annat påpekat hur hierarkiska organisationer förändras med nya tekniska möjligheter för nya kommunikationsströmmar, och hur en rad olika nya relationer mellan både privata och offentliga aktörer uppstår i kölvattnet av detta.

Den andra delen av boken är mindre intressant än den första och jag vill i min granskning inte gå in på de enskilda kapitlen. Utöver ett kapitel (utmärkt skrivet av Ulrika Jönsson och Agneta Ranerup) bygger inga av kapitlen på egna empiriska stu-

dier utan är huvudsakligen litteraturgenomgångar varav ett par påminner lite väl mycket om avhandlingsskisser. Inte för att denna typ av litteraturgenomgångar inte kan vara intressanta, men de känns inte speciellt angelägna, och jag kan inte se att de sträcker sig längre än vad som redan har behandlats i tidigare publikationer om IT:s potential för att förändra politiska processer. Om det är något som saknas i forskningen kring IT och politik/demokrati så är det empiriska studier. Detta snarare än att upprepa tidigare (och huvudsakligen amerikanska) spekulationer om hur IT utvecklingen samspelar med politik och demokrati. Om man jämför med några av de danska antologier inom ämnet som har utgetts de senaste åren (t.ex. Hoff 2004, Torpe et al. 2005, Hoff & Storgaard 2005), känns de så kallade ”nya intressanta forskningsinriktningarna” (som de omnämns på s 21) i den här delen av boken ganska blodfattiga (oaktat att de danska antologierna lider av andra tillkortakommanden). För dem som redan är inne i fältet är det mesta redan välkänt.

Sammanfattningsvis är IT ett relevant fenomen som inte kan förbigås inom statsvetenskaplig forskning. Skandalerna om olagliga dataintrång i socialdemokraternas nätverk under valrörelsen 2006, den massiva utbyggnaden och användandet av offentliga hemsidor, och olika sociala rörelser användande av IT för att skapa nätverk över gränserna är alla exempel som påvisar att IT är en viktig faktor i dagens politiska processer. Och till trots för ovannämnda tillkortakommanden så

erbjuder denna antologi alla som är nyfikna på fältet en bra introduktion.

Referenser

- Bekkers, Viktor & Homburg, Vincent (red), 2005. *The Information Ecology of E-government. E-government as Institutional and Technological Innovation in Public Administration*. Amsterdam: IOS Press
- Bellamy, Christine & Taylor, John, 1998. *Governing in the Information Age*. Buckingham: Open University Press
- Hoff, Jens (red), 2004. *Danmark som informations-samfund – muligheder og barrierer for politik og demokrati*. Århus: Magtudredningen/Aarhus Universitetsforlag
- Hoff, Jens, Horrocks, Ivan & Tops, Pieter (red), 2000. *Democratic Governance and New Technology: Technologically Mediated Innovations in Political Practices in Western Europe*. London: Routledge.
- Hoff, Jens & Storgaard, Kresten (red), 2005. *Informationsteknologi og demokratisk innovation – borgerdeltagelse, politisk kommunikation og offentlig styring*. København: Samfundslitteratur
- Margetts, Helen, 1998. *Information Technology in Government: Britain and America*. London: Routledge.
- Molin, Björn, Månsson, Lennart & Strömberg, Lars, 1975. *Offentlig förvaltning*. Stockholm: Bonniers.
- Pratchett, Lawrence, 1999. "New Technologies and the Modernization of Local Government: an Analysis of Biases and Constraints", *Public Administration* 77(4), s 731-51.
- Torpe, Lars, Agger Nielsen, Jesper & Ulich, Jens, 2005. *Demokrati på nettet. Offentlighed, deltagelse og digital kommunikation*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag

Prenumerera på Statsvetenskaplig tidskrift!

www.statsvetenskapligtidskrift.se